

## **Departamentul Securității Statului în perioada 1988-1989.**

### **Structura și planul de măsuri**

Este cunoscut faptul că Securitatea din România a fost organizată, în primul rând, pentru a susține regimul comunist, fiind, practic, o instituție de poliție politică. Securitatea era subordonată Partidului Comunist Român, care selecta cu atenție prin Consiliul Politic persoanele recrutate în cadrul ei, criteriul principal fiind fidelitatea față de regimul comunist.

#### *Structura Departamentului Securității Statului în 1989:*

Departamentul Securității Statului era condus de general-colonel Iulian Vlad, care avea și rang de ministru secretar de stat în cadrul Ministerului de Interne, fiind secondat de general-locotenent Aristotel Stamatoiu, ministru adjunct în Ministerul de Interne, general-maior Gianu Bucurescu, cu grad de subsecretar de stat MI, și general-maior Ștefan Alexie, de asemenea, cu rang de subsecretar de stat MI. Departamentul Securității Statului era împărțit în șase Directorate.

Direcția I de Informații Interne, condusă de colonel Gheorghe Rațiu.

Adjuncți: colonel Ilie Merce, locotenent-colonel Gabriel Anastasiu și locotenent-colonel Elena Moca.

Direcția II de Contraspionaj Economic, condusă de general-maior Emil Macri. Adjuncți: colonel Vergiliu Ionescu, locotenent-colonel Constantin Stan și locotenent-colonel Claudiu Bucur. Direcția III de Contraspionaj, condusă de general Aurelian Mortoiu. Adjuncți: colonel Filip Teodorescu, locotenent-colonel Emil Rădulescu și locotenent-colonel Gheorghe Diaconescu.

Direcția IV de Contraspionaj Militar, condusă de general-maior Vasile A. Gheorghe. Adjuncți: colonel Radu Bălășoiu, locotenent-colonel Mihai Uța și locotenent-colonel Dumitru Petanca.

Direcția V de Protecție a Conducerii PCR, condusă de general-maior Marin Neagoe.

Direcția VI de Cercetări Penale, condusă de colonel Gheorghe Vasile, adjunct fiind Pătru Murariu.

Urmau cinci unități foarte importante:

UM 0544 – Centrul de Informații Externe (CIE), condusă de general-locotenent Ștefan Alexie;

UM 0195 – Unitatea de Contraspionaj a CIE, condusă de general-maior Ioan Moț;

UM 0110 – Contraspionaj Intern și Extern, condusă de generalmaior Victor Neculicioiu;

UM 0525 – Cifru, condusă de general-maior Gheorghe Radu;

UM 0107 – Întreprinderea de Comerț Exterior „Dunărea”, condusă de colonel Constantin Gavril.

Totodată, Departamentul Securității Statului avea în componență 15 unități speciale: Unitatea Specială de Luptă Antiteroristă (USLA); Serviciul Special pentru Protejarea Secretelor de Stat; Serviciul Independent pentru Comerț Exterior; Centrul pentru Informatică și Documentare; Serviciul Independent Secretariat-Juridic; Serviciul „D” – Dezinformare; Comandamentul pentru Tehnică Operativă și Transmisiuni; Unitatea Specială „R” (Telecomunicații); Unitatea Specială „S” (Supraveghere corespondență, scrisori anonime); Unitatea Specială „T” (Instalații Tehnice); Unitatea Specială de Filaj „F”; Serviciul „C” (Transportul documentelor secrete); Unitatea Specială „P” (Producție specială și cercetare); Unitatea Specială de Aviație și Serviciul Independent de Cadre, Învățământ și Organizare-Mobilizare.

În cadrul Securității funcționa și Comandamentul Trupelor de Securitate, condus de general-maior Grigore Ghiță. Acest comandament avea în componență peste 21.000 de soldați și 2.000 de ofițeri și subofițeri.

#### *Planul de măsuri al Departamentului Securității Statului pentru anul 1989*

În urma evenimentelor petrecute la Brașov în noiembrie 1987, la data de 17.01.1989 a fost înaintat spre aprobarea de către Consiliul de Conducere al Departamentului Securității Statului programul de măsuri al Departamentului pe anul 1989.

Pentru a avea o mai mare eficacitate, au fost stabilite 17 obiective principale, acestea având, la rândul lor, un total de 120 de puncte.

Pe plan extern se acționa pentru dezvoltarea continuă a activităților de culegere a informațiilor din grupurile clandestine ale așa-ziselor „elemente dușmănoase”, urmărindu-se cunoașterea, previzionarea și contracararea intențiilor ostile și a planurilor serviciilor de spionaj, ale organizațiilor reacționare, național iredentiste, fasciste, teroriste și extremiste, precum și ale altor persoane care, prin activitatea lor, aduceau o atingere intereselor statului. O prioritate se acorda acțiunilor naționalistiredentiste maghiare din exterior. Se urmărea pătrunderea în grupările reacționare maghiare și în cercurile naționalist-iredentiste din exterior. Se aveau în vedere și acțiunile cu caracter naționalist-șovin din partea „elementelor naționaliste” germane. De aceste probleme răspundeau în special cei din Direcția I și din

unitățile speciale din cadrul Departamentului Securității Statului. De asemenea, se urmărea luarea unor măsuri ofensive împotriva legionarilor și a descendenților acestora, a foștilor lideri politici condamnați, care au făcut parte din „partidele burghezo-moșierești”, precum și împotriva moștenitorilor acestora, urmărindu-se neutralizarea activității organizațiilor și grupărilor de acest fel, constituite în exterior. Totodată, se acorda o atenție deosebită acțiunilor realizate sub acoperire religioasă, urmărindu-se în special sectele neoprotestante și ale cultului greco-catolic. Se urmărea cunoașterea și neutralizarea emisarilor centrelor cultice din exterior. Răspundea Direcția I, Direcția III, UM 0544 și Serviciul „D”.

În domeniile artă, cultură, presă, poligrafie și radioteleviziune se acționa pentru prevenirea, combaterea și neutralizarea încercărilor din străinătate de a se racola și instiga la activități contestatate și disidente.

În domeniile știință, învățământ, sănătate, justiție, tineret și sport se acționa pentru prevenirea și contracararea în fază incipientă a influențelor exercitate de propaganda ostilă din exterior și se pune accent pe „protejarea” persoanelor care efectuează deplasări în străinătate. Răspunzătoare de aceste probleme erau Direcția I, II, IV, UM 0544, UM 0195 și Serviciul „D”.

O importanță majoră se acorda problemei „Eterul”. Se dorea penetrarea informativă în centrele și organisme de propagandă străine. Se efectua un control informativ asupra personalului și colaboratorilor officinilor de propagandă, precum și asupra rudelor și legăturilor din țară, asigurându-se măsuri ofensive de prevenire și contracarare a acestora. Răspundeau Direcția I, II, III, IV, USLA și UM 0544.

O altă problemă urmărită cu deosebită atenție era a străinilor aflați la studii în România. Se urmărea cu perseverență întărirea dispozitivului informativ în rândul tuturor grupurilor naționale, cu accent pe anihilarea elementelor extremist-teroriste și a agenților serviciilor de spionaj străine. Sigur, existau și activități de combatere și prevenire a trecerilor ilegale a frontierei și a rămânerii ilegale în străinătate prin identificarea persoanelor pretabile la asemenea acțiuni. Erau urmărite toate legăturile, contactele cetățenilor români cu străinii, acordându-se o atenție deosebită urmăririi și cenzurării corespondenței. Răspunzătoare erau Direcția I, II, III, IV, USLA, UM 0544 și UM 0195.

Pe plan intern unul din obiectivele principale era acela de perfecționare a activităților de cunoaștere, prevenire și contracarare a faptelor și fenomenelor de natură să aducă atingere securității statului în domeniul economic. Aparatul de contrainformații în sectoarele economice

urmărea ridicarea nivelului calitativ și de eficiență a întregii activități informativ-operative, căreia i se imprima un pronunțat caracter de sesizare și anticipare, pe baza dezvoltării și folosirii calificate a potențialului informativ. Aceste activități informativ-operative erau realizate în 11 sectoare care acopereau toate ramurile industriale, ajungând în toate sectoarele economice. Se avea în vedere sectorul extractiv, minier și petrolier; sistemul energetic național; obiectivele din industria metalurgică, constructoare de mașini, electronică și electrotehnică; sectoarele cu producție destinată apărării pentru înzestrarea armatei; industria chimică și petrochimică; sectorul din transporturi și telecomunicații; se urmărea realizarea programelor de dezvoltare în agricultură și în industria alimentară, a achizițiilor și contractărilor. O atenție deosebită se acorda sectoarelor de cercetări științifice și ingineriei tehnologice, obiectivelor de planificare și financiar-bancare, precum și domeniului cooperării economice internaționale și în special Întreprinderii de Comerț Exterior „Dunărea”.

Pe plan intern mai existau următoarele obiective de maximă importanță:

1. Comerțul exterior – aici se acorda o atenție specială calității și loialității rețelei informative de profil, dezvoltării acesteia inclusiv la nivelul unităților teritoriale. Întregii activități de profil i se imprima un pronunțat caracter de contraspionaj economic, asigurându-se cunoașterea și contracararea acțiunilor îndreptate împotriva politicii comerciale, a acțiunilor de boicotare sau compromitere a mărfurilor românești pe diverse piețe, precum și a încercărilor de dezavantajare a României în relațiile economice internaționale. Se urmărea permanent obținerea de date și informații cu privire la tehnologiile de vârf, documentații tehnico-științifice, influențarea unor firme și comercianți străini să adopte atitudini favorabile dezvoltării relațiilor cu parteneri români. Se realiza controlul și verificarea complexă și sistematică a întregului personal din sistemul comerțului exterior, al celui din sectoarele producției pentru export, care participa la tratative cu partenerii străini. De acest sector răspundeau UM 0650, UM 0544, UM 0195, Serviciul „D” și Direcțiile II, III și IV.

2. Asigurarea securității comandantului suprem și executarea ireproșabilă a tuturor misiunilor. De acest obiectiv răspundea Direcția V.

3. Cunoașterea, prevenirea și neutralizarea acțiunilor de spionajtrădare și a activităților ostile desfășurate de servicii de informare străine, organizații și cercuri reacționare. Această direcție cuprindea zece linii de lucru. Liniile de lucru în cadrul acestei direcții erau:

Dezvoltarea susținută a rețelei informative și ridicarea nivelului profesional al întregii activități de contraspionaj;

Perfecționarea controlului informativ operațional asupra cadrelor și agenților de spionaj cu acoperire diplomatică;

Depistarea cadrelor și agenților de spionaj trimiși în România sub acoperirea de lectori, doctoranzi, studenți, reprezentanți ai cultelor, delegații parlamentare;

Controlul de securitate în rândul turiștilor străini și al vizitatorilor la rude și asigurarea contrainformativă a contractelor turistice încheiate cu partenerii străini;

Depistarea, controlarea și neutralizarea persoanelor suspecte de trădare în rândul persoanelor care călătoresc în străinătate;

Lărgirea frontului de lucru și a câmpului de căutare a informațiilor în problema francmasoneriei;

Controlul asupra acțiunilor protocolare organizate de străini;

Controlul și neutralizarea oricăror activități ostile desfășurate de ziariștii străini veniți în țară în această calitate sau sub diverse acoperiri.

De această direcție răspundea în special Direcția a III-a din cadrul Securității și UM 0650, 0544, 0195. Se colabora cu unitățile speciale „F”, „T”, „S”, „R” și „P”.

4. Perfecționarea activității preventive de securitate pentru asigurarea respectării prevederilor actelor normative referitoare la apărarea secretului de stat și la stabilirea relațiilor cu străinii și a regulilor de protocol. Această direcție cuprindea șapte linii de lucru, dintre care amintim:

Creșterea continuă a aportului șefilor de protocol din ministere la culegerea și valorificarea informațiilor pentru prevenirea încălcării normelor privind apărarea secretului de stat;

Pregătirea contrainformativă a persoanelor care îndeplinesc atribuții pe linia apărării secretelor de stat ori stabilesc relații de serviciu cu străinii;

Perfecționarea și îmbunătățirea acțiunilor de control, sprijin și îndrumare de profil în unitățile socialiste;

Controlul informativ eficient în scopul prevenirii divulgării de date și informații cu caracter secret de stat;

Perfecționarea măsurilor specifice pentru asigurarea respectării prevederilor legale referitoare la participarea personalului român la acțiunile protocolare organizate de misiunile diplomatice, oficiile consulare și de celelalte reprezentanțe străine aflate în România.

Răspunzătoare de aceste probleme erau Direcția IV și în special UM **0500**.

5. Activitatea contrainformațiilor militare, sporirea fermității în apărarea forțelor armate și prevenirea oricăror fapte de natură să afecteze capacitatea de luptă și participarea la

înfăptuirea programelor de dezvoltare economico-socială. Această direcție cuprindea 11 linii de activitate.

Răspunzătoare de acestea erau Direcția II, III și IV din cadrul Departamentului Securității Statului.

6. Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței activității de dezinformare, influență și contrapropagandă. Această direcție cuprindea patru linii de lucru, de care răspundeau serviciul „D” din cadrul Direcțiilor I, II și III și UM 0544, 0195 și 0650.

7. Activitățile pe profil antiterorist urmăreau îmbunătățirea capacității de acțiune și intervenție, creșterea volumului și calității informațiilor și îmbunătățirea procesului de exploatare a acestora. Această direcție cuprindea nouă linii de lucru, răspunzătoare fiind U.S.L.A., UM 0544, UM 0195 și Unitatea Specială „F”.

8. Activitatea de cercetare penală urmărea sporirea aportului acesteia la rezolvarea sarcinilor operative de securitate. Această direcție avea șase direcții de activitate, răspunzătoare fiind Direcția a VI-a împreună cu Unitatea Specială „S”, Direcția a II-a și UM 0650 și 0544.

9. Activitatea Comandamentului Trupelor de Securitate – acestea cooperau cu unitățile centrale și teritoriale în vederea executării în cele mai bune condiții a misiunilor încredințate. Se aveau în vedere nouă linii de activitate. Direcția a IV-a se ocupa de selecționarea tinerilor în trupele de securitate, Serviciul Independent de Cadre, Învățământ, Organizare/Mobilizare realiza programul pregătirii de luptă și politică a trupelor, iar Consiliul Politic și organele de partid contribuiau la îmbunătățirea stilului și metodelor de muncă ale cadrelor de conducere și la perfecționarea activității organizatorice și politico-educative.

10. Activitatea informativ-operativă pentru prevenirea, descoperirea și combaterea infracțiunilor sau a altor fapte de natură să afecteze securitatea statului. Aici existau cinci linii de activitate, unde acționau toate unitățile centrale și teritoriale, împreună cu unitățile speciale „T”, „S”, „R”, „F” și Direcția de Informare și Documentare.

11. Activitatea de cercetare științifică și asigurare a mijloacelor tehnocratice și de transmisiuni necesare muncii de securitate. Existau două linii de activitate, unde acționa în special unitatea specială „P”.

12. Direcția de îmbunătățire a activităților altor unități. Se avea în vedere Serviciul Independent Secretariat Juridic, Serviciul „C” și Unitatea Specială de Aviație.

13. Un alt obiectiv important era cel de îmbunătățire a activității de selecționare, încadrare, cunoaștere, pregătire și promovare a cadrelor. Această direcție avea opt linii de lucru. Răspunzător era în principal Serviciul Independent de Cadre și Învățământ.

14. Ultima direcție de lucru se referea la creșterea rolului muncii de partid, al activității politico-ideologice și al educării efectivelor din cadrul Departamentului Securității Statului. Această direcție avea șase linii de lucru, principalul răspunzător fiind Consiliul Politic și Serviciul Independent de Cadre și Învățământ.

Pentru a avea o imagine concretă asupra activității Departamentului Securității Statului am să exemplific cu măsurile de prevenire aplicate în luna octombrie 1989 la nivelul țării:

Au fost luate 2079 de măsuri, majoritatea fiind aplicate cetățenilor români. Motivele principale care au stat la baza acestor măsuri au fost comentariile denigratoare la adresa regimului și relațiile neoficiale cu străinii. Dintre cetățenii români care au făcut obiectul acestor măsuri 53,5% au fost muncitori, pensionari ori fără ocupație, 15,3% au fost cu studii superioare; 84,7% au fost bărbați, iar 55,8% au fost în vârstă de peste 51 de ani.

Astfel, Departamentul Securității Statului, prin cei peste 10.000 de ofițeri, peste 3.000 de subofițeri și peste 1.000 de angajați civili, la care se adăugau aproximativ 400.000 de colaboratori, a reușit să devină una din cele mai de temut instituții de poliție politică din lume.

Gino **RADO**